

УДК 81'374.2:811.162.1:004.738.5

Божена Сєрадзка-Базюр,
доктор габілітований
(Інститут польської мови ПАН, Польща)
sieradzka4@gmail.com

СЕМАНТИЧНА СТРУКТУРА "ПОНЯТТЄВОГО СЛОВНИКА СТАРОПОЛЬСЬКОЇ МОВИ ОН-ЛАЙН" (SŁOWNIKA POJĘCIOWEGO JĘZYKA STAROPOLSKIEGO ON-LINE)

Стаття показує методологію укладання електронного "Поняттєвого словника старопольської мови" (*Słownika pojęciowego języka staropolskiego*), який був розроблений в Інституті польської мови ПАН у Кракові на підставі алфавітного друкованого "Старопольського словника" і "Додатка" (*Słownika staropolskiego i Suplementu*) ч. I. "Поняттєвий словник старопольської мови" охоплює всю відому досі найстарішу польську середньовічну лексику – від початків польської мови до кінця XV століття. Метою укладачів ПССМ (SPJS) було підпорядкування лексичних одиниць до окремих поняттєвих категорій.

Представлена в статті семантична структура ПССМ (SPJS) спирається на ієрархічну систему, створену Р. Халлігом і В. фон Вартбургом (R. Hallig i W. von Wartburg), яка була значно модифікована. У ПССМ (SPJS) подано також граматичну й структурну класифікацію середньовічних слів. Словник містить 22 735 словникових статей, а в їх межах – 54 038 лексичних одиниць. Кожне значення і функцію ілюструє один приклад, поданий в транслітерації та транскрипції.

Ключові слова: лексикографія, старопольська лексика, історичний словник, поняттєвий словник, електронний словник, семантика, семантична структура.

Вступ. Метою статті є демонстрація способу розробки електронного "Поняттєвого словника старопольської мови" (*Słownika pojęciowego języka staropolskiego*)¹. Він був створений на матеріалі одинадцятитомного друкованого алфавітного "Старопольського словника" (*Słownika staropolskiego*), видаваного з 1953 року до 2002, а також "Додатка" (*Suplementu*) ч. I. (*verba absentia*), виданого в Кракові у відділі "Старопольського словника" Інституту польської мови ПАН. У статті буде також репрезентована його семантична структура.

"Старопольський словник" і його додаток

"Старопольський словник" – це спільне напрацювання, роботи над цією монументальною справою були започатковані ще в XIX сторіччі. Він є результатом праці таких мовознавців, як Ян Бодуен де Куртене, Лук'ян Малиновські, Ян Лось, Казимир Нітч, Генріх Естеррейхер, Станіслав Урбаньчик, Мар'ян Куцала, Єва Дептухова (Jan Baudouin de Courtenay, Lucjan Malinowski, Jan Łoś, Kazimierz Nitsch, Henryk Oesterreicher, Stanisław Urbańczyk, Marian Kucala, Ewa Deptuchowa). Стпс (SStp) – це історичний словник, що охоплює лексику від найдавніших часів до кінця XV сторіччя. У ньому представлені слова і вирази з польських текстів, а також польські глоси з латинських текстів – друковані або рукописні. Кожне реєстрове слово, його значення і граматичні форми, синтаксичні і фразеологічні зв'язки пояснені та проілюстровані цитатами із вказаною локалізацією. Серед джерельних текстів переважають ті, які мають релігійну тематику, репрезентовано також багато юридичних і судових текстів. Середньовічні тексти, збережені до наших часів, це: переклади біблійних текстів (*Psalterz floriański, Psalterz puławski, Biblia królowej Zofii, Ewangeliarz Zamojskich*), казання (*Kazania świętokrzyskie, Kazania gnieźnieńskie*), молитовники (*Modlitwy Wacława, Modlitewnik Nawojki*), апокрифи (*Rozmyślanie przemyskie*), релігійні пісні (*Bogurodzica, pieśni procesyjne*), загальні молитви, судові присяги, земельні статuti й інші юридичні акти, довші віршовані твори (*Legenda o świętym Aleksym, Skarga umierającego, Dialog mistrza Polikarpa ze śmiercią, Wiersz o zachowaniu się przy stole, Chytrze bydłą z pany kmiecie*), середньовічні афоризми, казки, діалоги, епітафії, календарі, віршовані релігійні календарі (*cyzjojany*), закляття, листи, макаронізовані тексти, стилістичні та юридичні формуляри та багато інших². Більшість із цих текстів доступні в електронному вигляді, у транслітерації і транскрипції, у Бібліотеці пам'яток польської середньовічної літератури, також у транскрипції в Корпусі старопольських текстів (сайт IJP PAN)³. У 2014 році відділ

¹ Проект був профінансований з ресурсів Національного центру науки. Сайт словника: <http://spjs.ijp.pan.pl>. Пор. дотеперішні статті на тему словника : Sieradzka-Baziur (2010, 2011, 2012, 2015, 2016), Sieradzka-Baziur, Kajtoch, Mika (2016), Sieradzka-Baziur, Kajtoch, Mika, Duska (2016), Sieradzka-Baziur B., Kajtoch K (2016). У них міститься вичерпна інформація щодо методології творення ПССМ (SPJS), деяких уже розроблених середньовічних поняттєвих категорій (ЕМОЦІЇ, МЕДІАЦІЯ), також корисності інформаційних технологій у роботі лексикографа

² Пор. Т. Michałowska, *Średniowiecze*, Warszawa 2003, s. 161–640; М. Frodyma, *Indeksy do "Opisu źródeł Słownika staropolskiego"*, Kraków 2011, s. 108–142, пор. теж Michałowska (2011).

³ <https://www.ijp-pan.krakow.pl>.

старопольської мови ПІМ ПАН опублікував "Додаток" ч.1 (*verba absentia*) до "Старопольського словника" під редакцією Єви Дептухової⁴. Старопольська лексика, що походить із джерел, виниклих до кінця XV сторіччя, продемонстрована в "Старопольському словнику" (1953–2002) (далі також Стпс (SStp)) та в Додатку ч. 1, – це масив слів, що нараховує близько 23 000 лексем. Про кількість і різноманітність текстів, з яких вони вибрані, свідчать: Опис джерел "Старопольського словника" (2005), також Індеси до "Опису джерел Старопольського словника" (2011). В описі джерел знаходиться кількості локалізацій, які відсилають до більших або менших безперервних текстів (як напр., Kazania świętokrzyskie), чи до книг або документів, у яких є найстаріші поодинокі польські вирази у вигляді глос (пор. напр., AcCas Księgi radzieckie kazimierskie 1369–1381 і 1385–1402). У 2007 році М. Едер і В. Тварджік (М. Eder і W. Twardzik) видали чотири індеси до Старопольського словника: *алфавітний*, *a tergo*, *verba absentia*, *verba expurgata*, які дають можливість цілісного огляду середньовічного лексичного складу.

"Поняттєвий словник старопольської мови он-лайн"

Після закінчення друкованого алфавітного словника найстарішої доби розвитку польської мови у відділі історії польської мови з'явилася ідея створення електронного поняттєвого словника середньовічної мови⁵. Словниковий запас, що міститься в старопольських джерелах, творить дещо замкнену сукупність, описану в алфавітному Стпс (SStp), тому можна було зробити спробу представити цю лексику в семантичній перспективі. Поняттєвий словник старопольської мови показав, передусім, семантичну структуру середньовічної лексики, найчисленніші значеннєві групи і слабко репрезентовані категорії. У наступній частині статті показана ця структура із вказівкою кількості підпорядкувань лексичних одиниць до певної поняттєвої категорії (Таблиця 2).

Методологія творення "Поняттєвого словника старопольської мови"

"Поняттєвий словник старопольської мови" містить 22 735 словникових статей із Стпс (SStp) і 1151 із "Додатка". До уваги взято всі значення автосемантичних слів і функції синсемантичних лексем, при цьому кожне значення й функція свідчить про відокремлення лексичної одиниці, і це не тільки поодинокі слова, але також широко зрозумілі несталі одиниці, зокрема фразеологізми. Метою творців ПССМ (SPJS) було врахування повної структури гасел Стпс (SStp), а це означає, що в ПССМ (SPJS) виявилися як одиниці з повним лексикографічним описом, тобто впорядковані визначенням (названі в проєкті автосемантичними, автосемантичними несталими, синсемантичними і синсемантичними несталими), так і одиниці, що визначаються в ПССМ (SPJS) як неповні А і В, що були виокремлені авторами Стпс (SStp) як окремі пункти опису в словникових статтях, хоч редакторами Стпс (SStp) їх значення не було сформульоване.

Дані, вибрані з алфавітного друкованого Стпс (SStp), були вписані до пам'яті комп'ютера і піддані численним упорядкувальним та інтерпретаційним процедурам, пристосованим до характеру здійснюваної розробки, це є електронний словник з ієрархічною структурою, що репрезентує старопольський матеріал у різних системах (алфавітній, поняттєвій, словотворчій і граматичній).

З одного боку, той матеріал був представлений в алфавітному порядку. Однак елементарним гаслом "Поняттєвого словника" не є ціле гасло із "старопольського словника"⁶, лише його окремі пункти, у яких у Стпс (SStp) описано: наступні значення реєстрового слова; значущі словосполучення (пояснювані); вільні, але типові й чисельно засвідчені сполучення без дефініції; і, врешті, наведено як відокремлені пункти опису самі цитати, що вносять матеріал, який зазвичай висвітлює якийсь додатковий контекст пояснюваних раніше значень, – не настільки істотний для виділення окремого значення, але для "Поняттєвого словника" інколи дуже важливий.

Кожна словникова стаття із Стпс (SStp) була відповідно поділена (адекватно до виділених редакторами пунктів опису) на ряд одиниць, що будуть у ПССМ (SPJS), як вище зазначено, елементарними гаслами, названими одиницями повними й неповними. Повні одиниці укладеного

⁴ *Słownik staropolski. Suplement cz. I (verba absentia)*, red. E. Deptuchowa, Kraków 2014

⁵ Світова лексикографія рясніє роботами, автори яких створили розбудовані системи семантичної організації лексики. Потрібно тут назвати, передовсім, *Tezaurus of English Words and Phrases* Petera M. Rogeta, який з'явився вперше в 1852 році, і від того часу багато разів перевидавався – у цій статті наведено видання з 2012 року. Високо цінована семантична структура, створена Рудольфом Халлігом і Вальтером фон Вартбургом (Rudolf Hallig і Walther von Wartburg) (1952) на матеріалі французької мови, і семантична класифікація німецького словникового запасу авторства Франца Дорнсейфа (Franz Dornseiff) (1970). Польська лексикографія також має приклади таких словників. У 1926 році з'явився *Dobór wyrazów* Романа Завілінського (Roman Zawiliński) – автор створив словник за тематичним принципом на зразок моделі Рогета (Rogeta). У свою чергу, Анжей Марковскі (Andrzej Markowski) у книзі *Leksyka wspólna różnym odmianom polszczyzny* (1992) представив систему класифікації польської лексики з посиланням на працю Халліга і фон Вартбурга.

⁶ Так буде тільки в тому випадку, коли обране гасло мало тільки одне значення, один пункт опису.

словника – це слова або словосполучення, сформульовані в Стпс (Sstp) (окреслені значеннєвою дефініцією або, у випадку одиниць синсемантичних, описом виконуваних лексемами функцій). Неповні одиниці – це словосполучення без дефініції, а також згадані вище матеріальні одиниці. Як перші, так і другі містять вибрану цитату, локалізацію і дуже часто датування.

Одиниці повні й неповні в ПССМ (SPJS) мають 7 типів. Повні одиниці – це автосемантичні сталі, автосемантичні несталі, синсемантичні сталі й синсемантичні несталі, а неповні одиниці це: неповні одиниці типу А (словосполучення без дефініції); неповні одиниці типу В (матеріальні одиниці), а також інші – в основному то *dubia* і *conrupta*. То є формальний поділ, прийняття якого було обов'язковим при створенні бази даних до електронного поняттєвого словника. Необхідним було "категоризування" багатого і різноманітного матеріалу Стпс (Sstp) так, щоб, з одного боку, той матеріал міг бути найповніше продемонстрований, з іншого боку, щоб міг бути успішно прийнятий комп'ютерною програмою, вичерпно і логічно піддавався електронній обробці.

Таблиця 1. Одиниці ПССМ (SPJS) – кількісна характеристика

Тип одиниці	Кількість
автосемантична	38234
нестала автосемантична	5943
синсемантична	1924
нестала синсемантична	157
неповна А	1087
неповна В	5520
інші	1173
Сума	54038

Семантична структура середньовічної лексики

Автосемантичні сталі й несталі одиниці були підпорядковані семантичній структурі. Спочатку за підставу семантичної класифікації старопольського словникового запасу було прийнято систему, створену Р. Халлігом і В. фон Вартбургом (R. Hallig, W. Von Wartburg) (1952), на її головних засадах (відразу виключено категорії, що відносяться лише до сучасності). У процесі роботи ця семантична система була однак значно модифікована – пристосована до специфіки середньовічного матеріалу. Остаточо містить понад 100 000 семантичних підпорядкувань до 369 поняттєвих категорій, у межах яких знаходиться 829 понять. Залежно від значення обрана лексема може бути підпорядкованою одночасно до декількох поняттєвих категорій⁷. ПССМ (SPJS) є прикладом електронного історичного словника з початковою тематичною системою – хоч укладений на ресурсах друкованого словника, загалом був задуманий як електронний словник – усі дані вміщені на сервері, словник же доступний у версії он-лайн. Зміст, перенесений із Стпс (Sstp) у ПССМ (SPJS) піддавався додатковому опрацюванню й різноманітним категоризаціям. Акцент був зроблений, відповідно до визначеної в назві словника мети, передусім, на збір автосемантичних сталих і несталих одиниць у межах поняттєвих категорій, однак матеріал є доступним також у системі, що відноситься до структури слів, у поділі на частини мови й види одиниць. Введення лексичного матеріалу із Стпс (Sstp) і додатка до бази даних було кроком до головної мети, яка полягає в накладенні на ці дані "семантичної сітки", тобто обробці ієрархічної поняттєвої системи для старопольської лексики, показаної в таблиці 2.

Таблиця 2. Семантична структура та кількість підпорядкувань одиниць до поняттєвих категорій (дані з 2015 р.)

Номер	Назва	Кількість
1.	ВСЕСВІТ І СВІТ	40
1.1.	НЕБО	32

⁷ Це питання обговорює ширше Б. Серадзка-Базюр на прикладі слова *rodzaj*, показуючи способи його поняттєвої класифікації (пор. Sieradzka-Baziur 2012 : 87). У межах поняттєвих категорій знаходяться автосемантичні частини мови такі, як іменники, дієслова, прикметники, дієприкметники, прислівники та деякі займенники.

1.1.1.	НЕБЕСНІ ТІЛА	107
1.1.2.	АТМОСФЕРНІ ЯВИЩА. РУХИ ЗЕМЛІ. КАТАКЛІЗМИ. ПОГОДА.	283
1.2.	ЗЕМЛЯ	49
1.2.1.	ВОДА	249
1.2.1.1.	ВНУТРІШНІ ВОДИ	322
1.2.1.2.	МОРЕ	61
1.2.2.	РЕЛЬЄФ МІСЦЕВОСТІ. КРАЄВИД	527
1.2.3.	МІНЕРАЛИ. КАМІННЯ. СКЕЛІ. МУШЛІ. ПЕРЛИНИ. ГАТУНКИ ЗЕМЛІ	246
1.2.4.	МЕТАЛИ. ХІМІЧНІ СПОЛУКИ.	149
1.3.	РОСЛИНИ	14
1.3.1.	РОЗВИТОК РОСЛИН. ОЗНАКИ РОСЛИН. ЧАСТИНИ РОСЛИН. ФРУКТИ.	624
1.3.2.	ХВОРОБИ РОСЛИН. ВІДМИРАННЯ РОСЛИН.	18
1.3.3.	ВИДИ РОСЛИН.	3
1.3.3.1.	ДЕРЕВА І КУЩІ. ЛІС.	761
1.3.3.2.	ЗБІЖЖЯ. ЗЕРНОВІ РОСЛИНИ.	155
1.3.3.3.	ОВОЧІ	82
1.3.3.4.	ЛУГОВІ РОСЛИНИ. ЛІСОВІ РОСЛИНИ. ВОДНІ РОСЛИНИ. ДЕКОРАТИВНІ РОСЛИНИ. ГРИБИ. ТРАВИ.	1652
1.3.4.	Рослини, описані тільки латиною	532
1.4.	ТВАРИНИ	33
1.4.1.	РОЗВИТОК ТВАРИН. ПОРОДА ТВАРИН. МОЛОДІ ТВАРИНИ	130
1.4.2.	ВИГЛЯД ТВАРИН. ЧАСТИНИ ТІЛА ТВАРИН. ВИДІЛЕННЯ ТВАРИН. ОЗНАКИ ТВАРИН.	251
1.4.3.	ПОВЕДІНКА ТВАРИН. ХАРЧУВАННІ ТВАРИН. ЗДОБИЧ ТВАРИН. ДІЯЛЬНІСТЬ ТВАРИН.	266
1.4.4.	М'ЯСО ТВАРИН. ШКІРА ТВАРИН. МЕД	167
1.4.5.	ХВОРОБИ ТВАРИН. РАНИ ТВАРИН. СМЕРТЬ ТВАРИН	74
1.4.6.	ЛІГВА ТВАРИН. ГНІЗДА	18
1.4.7.	ВИДИ ТВАРИН	6
1.4.7.1.	ЧОТИРИНОГІ ТВАРИНИ	674
1.4.7.2.	ПТАХИ	309
1.4.7.3.	ПРІСНОВОДНІ РИБИ І ТВАРИНИ. МОРСЬКІ РИБИ І ТВАРИНИ	130
1.4.7.4.	ГАДИ. ПЛАЗУНИ. КОМАХИ	207
1.4.8.	Тварини, описані тільки латиною	16
1.4.9.	МІСТИЧНІ ТВАРИНИ. КАЗКОВІ ТВАРИНИ	32
2.	ЛЮДИНА (тут теж загалом живі істоти, персоніфіковані істоти, духовні та інші)	267
2.1.	ПРОДОВЖЕННЯ РОДУ. НАРОДЖЕННЯ. НАСТУПНІ ЕТАПИ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ. СМЕРТЬ ЛЮДИНИ	1027
2.1.1.	ІДЕНТИЧНІСТЬ	62
2.1.2.	ОСОБИ, НАРОДЖЕНІ В ПОВНІЙ РОДИНІ. ОСОБИ, НАРОДЖЕНІ В НЕПОВНІЙ РОДИНІ	18
2.2.	ЛЮДИНА ЯК ФІЗИЧНА ІСТОТА	83
2.2.1.	СТАТЬ	110

2.2.2.	ВІК ЛЮДИНИ	222
2.2.3.	ТІЛО ЛЮДИНИ. ВИГЛЯД ЛЮДИНИ. ЗОВНІШНІ ЧАСТИНИ ТІЛА ЛЮДИНИ	643
2.2.4.	ВНУТРІШНІ ОРГАНИ ЛЮДИНИ. ФУНКЦІЇ ВНУТРІШНІХ ОРГАНІВ ЛЮДИНИ	34
2.2.4.1.	НЕРВОВА СИСТЕМА	5
2.2.4.2.	СЕРЦЕВО-СУДИННА СИСТЕМА	56
2.2.4.3.	ОРГАНИ ДИХАННЯ	49
2.2.4.4.	ОРГАНИ ТРАВЛЕННЯ	36
2.2.4.5.	СТАТЕВІ ОРГАНИ	209
2.2.4.6.	СЕЧО-СТАТЕВА СИСТЕМА	14
2.2.4.7.	М'ЯЗОВА СИСТЕМА	13
2.2.4.8.	СКЕЛЕТ	68
2.2.5.	МОВЛЕННСВИЙ АПАРАТ	13
2.2.6.	ВІДЧУТТЯ	30
2.2.6.1.	ЗОРОВІ ВІДЧУТТЯ	197
2.2.6.2.	СЛУХОВІ ВІДЧУТТЯ	39
2.2.6.3.	НЮХОВІ ВІДЧУТТЯ	9
2.2.6.4.	СМАКОВІ ВІДЧУТТЯ	10
2.2.6.5.	ДОТИКОВІ ВІДЧУТТЯ	14
2.2.6.6.	ТЕРМІЧНІ ВІДЧУТТЯ	5
2.2.7.	ДІЯЛЬНІСТЬ	9
2.2.7.1.	ДІЯЛЬНІСТЬ ТІЛА, ПОВ'ЯЗАНА З НИМ САМИМ	1198
2.2.7.2.	ДІЯЛЬНІСТЬ, ВИКОНУВАНА НА ОБ'ЄКТАХ. ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ВІДНОСИТЬСЯ ДО ОБ'ЄКТІВ. ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО СТОСУЄТЬСЯ РОСЛИН.	1860
2.2.7.3.	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО СТОСУЄТЬСЯ ЛЮДЕЙ. ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО СТОСУЄТЬСЯ ДУХОВНИХ ІСТОТ. ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО СТОСУЄТЬСЯ УЯВНИХ ПОСТАТЕЙ	679
2.2.7.4.	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО СТОСУЄТЬСЯ ТВАРИН	209
2.2.7.5.	РІЗНОМАНІТНА ФІЗИЧНА АКТИВНІСТЬ	26
2.2.8.	ПОТРЕБИ. УТРИМАННЯ	32
2.2.8.1.	ХАРЧУВАННЯ. ПИТТЯ	301
2.2.8.1.1.	ЇЖА. СНІДАНОК. ОБІД. ВЕЧЕРЯ	22
2.2.8.1.2.	РЕСУРСИ СПОЖИВЧІ – загалом. СТРАВИ.	91
2.2.8.1.3.	М'ЯСО. КОВБАСИ. РИБА. РОСЛИННИЙ ЖИР. ТВАРИННИЙ ЖИР	101
2.2.8.1.4.	БОРОШНО. КАШІ. ВИПІЧКА. ПИРОГИ. ТІСТЕЧКА.	158
2.2.8.1.5.	МОЛОЧНІ ПРОДУКТИ. ЯЙЦЯ	63
2.2.8.1.6.	ФРУКТИ ЇСТІВНІ. ОВОЧІ. СОКИ. МЕД. ГОРІХИ. ПРОДУКТИ ПЕРЕРОБКИ.	194
2.2.8.1.7.	ПРИГОТУВАННЯ СТРАВ. ПРИГОТУВАННЯ НАПОЇВ	76
2.2.8.1.8.	ПРИПРАВИ. СОУСИ. ПРИПРАВЛЕННЯ СТРАВ. ПРИПРАВЛЕННЯ НАПОЇВ. СОЛОДЖЕННЯ та ін.	66
2.2.8.1.9.	НАПОЇ. АЛКОГОЛЬ	155
2.2.8.2.	ПРИРОДНІ ПОТРЕБИ (ВИПОРОЖНЕННЯ)	24
2.2.8.3.	СЕКСУАЛЬНІ ПОТРЕБИ	185

2.2.8.4.	ПОТРЕБА СНУ. СОН ТА ДІЙСНІСТЬ	108
2.2.8.5.	ПОТРЕБА УТРИМАННЯ ТІЛА В ЗДОРОВ'І.	9
2.2.8.5.1.	РОЗВИТОК ТІЛА. МІЦНІСТЬ ТІЛА. СЛАБКІСТЬ ТІЛА. ЗДОРОВИЙ СТАН. ТЕМПЕРАТУРА ТІЛА. ВИДІЛЕННЯ ЛЮДСЬКОГО ТІЛА.	341
2.2.8.5.1.1.	ФІЗИЧНІ СТРАЖДАННЯ – ХВОРОБИ. РАНИ. ДЕФОРМАЦІЇ. РОЗЛАДИ. ПРИЧИНИ ФІЗИЧНИХ СТРАЖДАНЬ	711
2.2.8.5.2.	ЛІКУВАННЯ	178
2.2.8.6.	ПОТРЕБИ, ПОВ'ЯЗАНІ З УТРИМАННЯМ ТІЛА В ЧИСТОТІ. ПРИКРАШАННЯ ТІЛА	100
2.2.8.7.	ПОТРЕБИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ОХОРОНОЮ ТІЛА ВІД ХОЛОДУ, та ін.	38
2.2.8.7.1.	ЧОЛОВІЧЕ ВБРАННЯ. ЖІНОЧЕ ВБРАННЯ. ДИТЯЧЕ ВБРАННЯ. ЧАСТИНИ ВБРАННЯ. ДОДАТКИ ДО ВБРАННЯ	347
2.2.8.7.2.	ГОЛОВНІ УБОРИ	68
2.2.8.7.3.	ВЗУТТЯ	50
2.2.8.7.4.	ПРИКРАСИ. БІЖУТЕРІЯ. ОЗДОБЛЮВАЛЬНІ ЧАСТИНИ ВБРАННЯ	124
2.2.8.7.5.	МАТЕРІАЛИ. ТКАНИНИ. СУКНО. ШКІРА. ХУТРО. НИТКИ. ВОЛОКНА	389
2.2.8.8.	ПОТРЕБА БЕЗПЕКИ	209
2.2.10.	ПОТРЕБИ МАЛОЇ ДИТИНИ	61
2.3.	ПСИХІЧНЕ ЖИТТЯ	4
2.3.1.	ПІЗНАВАЛЬНІ ПРОЦЕСИ. ПСИХІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ	377
2.3.1.1.	СПОСТЕРЕЖЕННЯ	1340
2.3.1.2.	СВІДОМІСТЬ І САМОСВІДОМІСТЬ	35
2.3.1.3.	УВАГА	46
2.3.1.4.	ПАМ'ЯТЬ	170
2.3.1.5.	УЯВА	21
2.3.1.6.	МИСЛЕННЯ. НЕЗНАННЯ. ЗНАННЯ. АНАЛІЗ. ДОСЛІДЖЕННЯ. ПОЯСНЕННЯ. НАВЧАННЯ. ПЕРЕКОНАННЯ. ВІРА. ПОМИЛКА. З'ЯСУВАННЯ ПРАВДИ. ТАЄМНИЦЯ. ДУМКА	1537
2.3.1.6.1.	ПОНЯТТЯ. СИМВОЛИ. ЗНАКИ	241
2.3.1.6.2.	ГАЛУЗІ ЗНАННЯ	17
2.3.1.6.3.	ОСВІЧЕНА ЛЮДИНА. НЕОСВІЧЕНА ЛЮДИНА	41
2.3.2.	ПОЧУТТЯ. ЕМОЦІЇ. ЕМОЦІЙНЕ СТАВЛЕННЯ	125
2.3.2.1.	ПОЧУТТЯ. ЕМОЦІЇ. ЕМОЦІЙНЕ СТАВЛЕННЯ – різновиди	4
2.3.2.1.1.	СИМПАТІЯ. ПРИЯЗНЬ. КОХАННЯ	143
2.3.2.1.2.	ЗАХОПЛЕННЯ. ЗАХВАТ. ОБОЖНЮВАННЯ	250
2.3.2.1.3.	ВДЯЧНІСТЬ	20
2.3.2.1.4.	ЖАЛІСТЬ. СПІВЧУТТЯ	85
2.3.2.1.5.	ЗАДОВОЛЕННЯ. ПРИЄМНІСТЬ. ЩАСТЯ. РАДІСТЬ. ЕНТУЗІАЗМ	269
2.3.2.1.6.	СПОКІЙ. ЗАСПОКОЄННЯ. ПОЛЕГШЕННЯ	71
2.3.2.1.7.	НАДІЯ. ДОВІРА. ОЧІКУВАННЯ	82
2.3.2.1.8.	ЗДИВУВАННЯ. ПОДИВ. НЕСПОДІВАНКА	79
2.3.2.1.9.	НЕЗАДОВОЛЕННЯ	17
2.3.2.1.10.	УПЕВНЕНІСТЬ. НЕВПЕВНЕНІСТЬ. СУМНІВ	95
2.3.2.1.11.	НЕХІТЬ. ПРЕТЕНЗІЯ ДО КОГОСЬ. НЕПРИЯЗНЬ. НЕНАВИСТЬ	137
2.3.2.1.12.	РЕВНОЩІ. ЗАЗДРІСТЬ	17

2.3.2.1.13.	ОГИДА. ВІДРАЗА. ГИДЛИВІСТЬ	76
2.3.2.1.14.	ЗНЕВАГА	97
2.3.2.1.15.	ПИХА	82
2.3.2.1.16.	ОБУРЕННЯ. ГНІВ. ЛЮТЬ	124
2.3.2.1.17.	ПСИХІЧНІ СТРАЖДАННЯ. СМУТОК. РОЗЧАРУВАННЯ. РОЗПАЧ. ЖАЛЬ. РОЗКАЯННЯ	419
2.3.2.1.18.	ТУГА	8
2.3.2.1.19.	НЕСПОКІЙ. СТРАХ. ПЕРЕЛЯК. ЖАХ	239
2.3.2.1.20.	СОРОМ	57
2.3.2.2.	ВИКЛИКАННЯ ПОЧУТТІВ. ВИКЛИКАННЯ ЕМОЦІЙ. ПРИЧИНИ ПОЧУТТІВ. ПРИЧИНИ ЕМОЦІЙ	480
2.3.2.3.	ВИРАЖЕННЯ ПОЧУТТІВ. ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙ	440
2.3.2.4.	БАЙДУЖІСТЬ. ЧЕРСТВІСТЬ	3
2.3.3.	ВОЛЯ	9
2.3.3.1.	ПРАГНЕННЯ. ГОТОВНІСТЬ. ПОБАЖАННЯ. ОХОТА	154
2.3.3.1.1.	ПРОХАННЯ. ДОМАГАННЯ. ВИМАГАННЯ	138
2.3.3.2.	ОПІР. ПРОТЕСТ. ВІДМОВА ДІЯЛЬНОСТІ	171
2.3.3.3.	ВІДСУТНІСТЬ ОПОРУ. ПАСИВНІСТЬ	23
2.3.3.4.	СВОБОДА	208
2.3.3.4.1.	ПОКОРА. НЕПОКОРА. СВАВІЛЛЯ	77
2.3.3.5.	НЕВОЛЯ. ЗАЛЕЖНІСТЬ	216
2.3.3.6.	СПРАВЛЯННЯ ВПЛИВУ. ВЛАДА. НАКАЗ. ПРИМУС. ПІДЛАБУЗНИЦТВО	1011
2.3.3.6.1.	АТРИБУТИ ВЛАДИ	24
2.3.3.6.2.	ДОЗВІЛ	74
2.3.3.7.	ДІЯ	11
2.3.3.7.1.	ІНТЕНЦІЯ. НАМІР ДІЇ	47
2.3.3.7.2.	МЕТА ДІЇ. ПРИЧИНА ДІЇ. НЕОБХІДНІСТЬ ДІЇ	210
2.3.3.7.3.	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ. ОБЦЯНКА. ПРИСЯГА. УГОДА	486
2.3.3.7.4.	ЗАОХОЧЕННЯ ДО ДІЇ. ПОШТОВХ ДО ДІЇ. СПОКУСА	54
2.3.3.7.5.	МОЖЛИВІСТЬ ДІЇ. ВІРОГІДНІСТЬ ДІЇ	63
2.3.3.7.6.	ОБМІРКОВУВАННЯ Й РІШЕННЯ СТОСОВНО ДІЇ	544
2.3.3.7.7.	ПЛАН ДІЇ. ПІДГОТОВКА ДО ДІЇ. ПРАВИЛА ДІЇ	89
2.3.3.7.8.	ПОЧАТОК ДІЇ	54
2.3.3.7.9.	СПОСОБИ ДІЇ. УМОВИ ДІЇ. РИСИ ЛЮДИНИ, ЩО ЗУМОВЛЮЮТЬ ДІЇ. ОЦІНКИ ДІЇ	4066
2.3.3.7.9.1.	ЖИТТЄВА МУДРІСТЬ	72
2.3.3.7.9.2.	ЛЕГКОВАЖНІСТЬ	26
2.3.3.7.9.3.	ПОМІРКОВАНІСТЬ	19
2.3.3.7.9.4.	ВІДСУТНІСТЬ ПОМІРКОВАНОСТІ	106
2.3.3.7.10.	КІНЕЦЬ ДІЇ. РЕЗУЛЬТАТИ Й НАСЛІДКИ ДІЇ. КОНТРОЛЬ ДІЇ	324
2.3.3.7.11.	УСПІХ. УДАЧА. ПОРЯТУНОК	294
2.3.3.7.12.	ПОРАЗКА. НЕЩАСТЯ. ВАЖКА СИТУАЦІЯ. ШКОДА	413

2.4.	ДУХОВНЕ ЖИТТЯ	1
2.4.1.	ДУХОВНІСТЬ	114
2.4.2.	КРАСА. ДОСКОНАЛІСТЬ. ПИШНІСТЬ	200
2.4.3.	ПРАВДА	139
2.4.4.	ЗНАЧЕННЯ	198
2.4.5.	РЕЛІГІЯ	2
2.4.5.1.	РЕЛІГІЯ – ДОКТРИНА. ВІРА	1709
2.4.5.1.1.	ДОБРІ ДУХОВНІ ІСТОТИ. ЗЛІ ДУХОВНІ ІСТОТИ. СВЯТІ ОСОБИ. НАЗВИ ДОБРИХ ДУХОВНИХ ІСТОТ. НАЗВИ ЗЛИХ ДУХОВНИХ ІСТОТ. НАЗВИ СВЯТИХ ОСІБ. ХАРАКТЕРИСТИКА ДОБРИХ ДУХОВНИХ ІСТОТ. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛИХ ДУХОВНИХ ІСТОТ. ХАРАКТЕРИСТИКА СВЯТИХ ОСІБ	1799
2.4.5.2.	РЕЛІГІЯ – ОРГАНІЗАЦІЯ	22
2.4.5.2.1.	РЕЛІГІЯ – ДУХІВНИЦТВО. ЗАКОНОДАВСТВО	428
2.4.5.2.2.	МИРЯНИ	25
2.4.5.3.	РЕЛІГІЯ – КУЛЬТ	1179
2.4.5.4.	РЕЛІГІЯ – ПОВЕДІНКА. НАВЧАННЯ ПОВЕДІНЦІ	1511
2.4.5.5.	РЕЛІГІЯ – ПОЧУТТЯ. ЕМОЦІЇ	252
2.4.5.6.	СВЯТІ КНИГИ. РЕАЛІЇ, ПРЕДСТАВЛЕНІ У СВЯТИХ КНИГАХ	447
2.4.5.7.	МІФОЛОГІЯ. ЯЗИЧНИЦТВО. ЧАРИ	202
2.4.5.8.	АГНОСТИЦИЗМ. АТЕЇЗМ. БОРОТЬБА З РЕЛІГІЄЮ	34
2.4.6.	НЕЗВИЧАЙНІСТЬ. ЧУДО	100
2.4.7.	МИСТЕЦТВО	11
2.4.7.1.	ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА. РУКОПИСНІ ТЕКСТИ	227
2.4.7.2.	СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО. ФОКУСНИЦТВО	23
2.4.7.3.	ТАНЕЦЬ	22
2.4.7.4.	МУЗИКА	3
2.4.7.4.1.	ВОКАЛЬНА МУЗИКА	77
2.4.7.4.2.	ІНСТРУМЕНТАЛЬНА МУЗИКА. МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ	97
2.4.7.5.	МАЛЮНОК. МАЛЮВАННЯ	18
2.4.7.6.	РІЗЬБА. ЛИВАРНЕ МИСТЕЦТВО	50
2.4.7.7.	МИСТЕЦТВО ВИШИВКИ	23
2.4.7.8.	ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО	73
2.5.	СУСПІЛЬНЕ ЖИТТЯ	1
2.5.1.	РОДИНА. РІД	150
2.5.1.1.	РОДИЧІ. СВОЯКИ	637
2.5.1.2.	СІМЕЙНИЙ СТАН	328
2.5.1.3.	НАЗИВАННЯ КОГОСЬ. ХРЕЩЕННЯ	42
2.5.1.4.	СМЕРТЬ. ПОХОВАННЯ. ВДІВСТВО. СІРІТСТВО. СПАДЩИНА. ПОСАГ	627
2.5.2.	СУСПІЛЬНІ КОНТАКТИ. ПОДІЇ. ЗВИЧАЇ	2038
2.5.2.1.	ГРУПИ ЛЮДЕЙ. ТОВАРИСТВА	166
2.5.3.	МОВА	4
2.5.3.1.	МОВЛЕННСВІ ВМІННЯ. СПОСІБ МОВЛЕННЯ. МИСТЕЦТВО ВИМОВИ. ОЗНАКИ ГОЛОСУ	245
2.5.3.2.	МОВНІ КОНТАКТИ. ПЕРЕКЛАД ТЕКСТІВ	108

2.5.3.3.	ПИСЬМО. ЗАПИС МОВИ	529
2.5.3.4.	ВИСЛОВИ	1313
2.5.3.4.1.	ПОЗИТИВНІ ВИСЛОВИ	32
2.5.3.4.1.1.	ПОЗДОРОВЛЕННЯ. ПОБАЖАННЯ. БЛАГОСЛОВІННЯ	54
2.5.3.4.1.2.	ЗВОРОТИ ВВІЧЛИВОСТІ. ЗАГОЛОВКИ. ПРИВІТАННЯ. ПРОЩАННЯ	95
2.5.3.4.2.	НЕГАТИВНІ ВИСЛОВИ	454
2.5.3.4.3.	ПРОКЛЯТТЯ. ЗНЯТТЯ ВРОКІВ. ЗАМОВЛЯННЯ	11
2.5.3.4.4.	ПРОРОЦТВА. ПЕРЕДБАЧЕННЯ. ВОРОЖІННЯ	63
2.5.3.4.5.	ПРИСЯГИ	205
2.5.3.4.6.	СУДОВІ ВИСЛОВИ	192
2.5.3.4.7.	ЗАЯВИ. ТВЕРДЖЕННЯ. ЗВІТИ	21
2.5.3.4.8.	Мовознавчі визначення	19
2.5.3.4.8.1.	Називання; власна назва, прізвисько, визначення, що стосуються місцевості, народності та ін.	302
2.5.3.4.8.2.	Переносні значення, дослівні, порівняння, поетичні вирази	1589
2.5.3.4.8.3.	Прислів'я, сентенції	12
2.5.3.4.8.4.	Зауваження щодо семантики, флексії, походження виразу, евфемізації та ін.	217
2.5.3.4.8.5.	Значення, не окреслене редакторами Стпс (Sstp) однозначно	1089
2.5.3.5.	МОВЧАННЯ	38
2.5.3.6.	НЕВЕРБАЛЬНА МОВА	188
2.5.4.	МОРАЛЬНІСТЬ	20
2.5.4.1.	МОРАЛЬНІ ЗАСАДИ	2306
2.5.4.1.1.	СУМЛІННЯ	50
2.5.4.2.	ОБОВ'ЯЗОК	69
2.5.4.3.	ВИПРОБУВАННЯ	26
2.5.4.4.	РЕПУТАЦІЯ – ЧЕСТЬ. ПОВАГА	284
2.5.4.5.	РЕПУТАЦІЯ – ГАНЬБА. ЛЕГКОВАЖНІСТЬ	244
2.5.4.6.	ЕТИКЕТ. ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ	41
2.5.4.7.	НЕВІГЛАСТВО	16
2.5.4.8.	ДОПОМОГА. ДОБРОЗИЧЛИВІСТЬ. ОПІКА. НЕДОБРОЗИЧЛИВІСТЬ	1162
2.5.4.9.	ЗГОДА. ПОРОЗУМІННЯ	281
2.5.4.10.	КОНФЛІКТ	221
2.5.4.10.1.	ФІЗИЧНА АГРЕСІЯ. ПЕРЕСЛІДУВАННЯ	1527
2.5.1.10.2.	ВЕРБАЛЬНА АГРЕСІЯ. ПЕРЕСЛІДУВАННЯ	404
2.5.5.	ЛЮДИНА ТА РЕЧІ	22
2.5.5.1.	ПОТРІБНІ РЕЧІ. НЕПОТРІБНІ РЕЧІ	23
2.5.5.2.	НАДЛИШОК РЕЧЕЙ. ДОСТАТНІ КІЛЬКІСТЬ РЕЧЕЙ. БРАК РЕЧЕЙ	41
2.5.5.3.	ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЧЕЙ. ЯКІСТЬ РЕЧЕЙ	841
2.5.5.4.	ЯВИЩА, ПОВ'ЯЗАНІ З РЕЧАМИ. ТЕ, ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ З РЕЧАМИ	338
2.5.5.5.	ВЛАСНІСТЬ. ПРИНАЛЕЖНІСТЬ	1920
2.5.5.5.1.	БАГАТСТВО	27
2.5.5.5.2.	УБОЗТВО	77

2.5.5.6.	ГРОШІ. ФІНАНСИ. ТОРГІВЛЯ. ПРИБУТКИ. ПОЗИЧКИ. ВИДАТКИ. ВІНАГОРОДА. ПОСАГ. ЗАСОБИ НА УТРИМАННЯ. СКАРБНИЦЯ	1306
2.5.5.7.	МАТЕРІАЛЬНА ЦІННІСТЬ	193
2.5.5.8.	ЗАНЕПАД. ЗНИЩЕННЯ. ШКОДА	335
2.5.5.9.	ОНОВЛЕННЯ	3
2.5.6.	ЛЮДИНА В ПРАЦІ	12
2.5.6.1.	ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ. ВИКОНАННЯ ПРАЦІ. ВІНАГОРОДА ЗА ПРАЦЮ. ВІДНОШЕННЯ ДО ПРАЦІ. РЕЗУЛЬТАТИ ПРАЦІ	242
2.5.6.1.1.	ФУНКЦІЇ. ЗАНЯТТЯ. ПРОФЕСІЇ	1298
2.5.6.1.2.	МІСЦЯ ПРАЦІ. МІСЦЯ ЗБЕРІГАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАЦІ	108
2.5.6.1.3.	ЗНАРЯДДЯ. ПРИСТРОЇ. ЄМНОСТІ. КОНТЕЙНЕРИ	1136
2.5.6.1.4.	РЕЧОВИНИ. РІДИНИ. МАТЕРІАЛИ	408
2.5.6.2.	ВИРОБНИЦТВО ПРОДОВОЛЬСТВА	8
2.5.6.2.1.	ЗЕМЕЛЬНЕ ВОЛОДІННЯ. СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО. СЕЛЯНСЬКА САДИБА	206
2.5.6.2.1.1.	ОСОБИ, ЩО ПРАЦЮЮТЬ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ. ОСОБИ, ЩО ПРАЦЮЮТЬ НА ПОЛІ	27
2.5.6.2.1.2.	ЖИВНІСТЬ. ДОМАШНЯ ПТИЦЯ. ІНШІ ТВАРИНИ, БЛИЗЬКО ПОВ'ЯЗАНІ З ЛЮДИНОЮ	541
2.5.6.2.1.2.1.	ГОДІВЛЯ ТВАРИН. ГОДУВАННЯ ЖИВНОСТІ. ВИПАСАННЯ	160
2.5.6.2.1.2.2.	ЗАПРЯГАННЯ. ВОЗИ	136
2.5.6.2.1.3.	ЗЕМЛЯ ДЛЯ ОБРОБЛЕННЯ. НЕОБРОБЛЮВАНА ЗЕМЛЯ	450
2.5.6.2.1.3.1.	РОБОТА НА ПАШІ – ОРАННЯ. СІВБА. ПРОПОЛЮВАННЯ	117
2.5.6.2.1.3.2.	ОБРОБКА ЗБІЖЖЯ. ЖНИВА. МОЛОТЬБА. СІНОКОСИ	212
2.5.6.2.1.3.3.	САДІВНИЦТВО. РІЗНІ ОБРОБІТКИ	137
2.5.6.2.1.3.4.	УРОЖАЇ	58
2.5.6.2.1.3.5.	ВИРОБНИЦТВО БОРОШНА. ВИРОБНИЦТВО ОЛІЇ. ВИРОБНИЦТВО АЛКОГОЛЮ. ВИРОБНИЦТВО СОКІВ	67
2.5.6.2.1.4.	БДЖОЛЯРСТВО	106
2.5.6.2.1.5.	РИБАЛЬСТВО	134
2.5.6.2.1.6.	МИСЛИВСТВО	91
2.5.6.3.	РЕМЕСЛО. ПРОМИСЕЛ	92
2.5.6.3.2.	РЕМІСНИЧІ ВИРОБИ	12
2.5.6.3.3.	ВИРОБНИЦТВО МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ТКАНИН. ВИРОБНИЦТВО ТКАНИН. ВИРОБНИЦТВО ВБРАННЯ. ВИРОБНИЦТВО ВЗУТТЯ	100
2.5.6.3.5.	ВИРОБНИЦТВО ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ. ВИРОБНИЦТВО РІЗНОМАНІТНИХ КОНСТРУКЦІЙ	4
2.5.6.3.6.	ВИДОБУВАННЯ КОРИСНИХ КОПАЛИН	87
2.5.6.3.7.	ВИРОБНИЦТВО МЕТАЛУ. ОБРОБКА МЕТАЛУ. ГОСТРІННЯ МЕТАЛУ	109
2.5.6.3.8.	ВИРОБНИЦТВО СКЛА. ОБРОБКА СКЛА	12
2.5.6.3.9.	ГОНЧАРСТВО	4
2.5.6.3.10.	ОБРОБКА ДЕРЕВ. ОБРОБКА ДЕРЕВИНИ	124
2.5.6.4.	БУДІВНИЦТВО. ПРОЖИВАННЯ	321
2.5.6.4.1.	БУДІВЛЯ. БУДИНОК. ДІМ. УКРИТТЯ	289

2.5.6.4.2.	ЧАСТИНИ БУДІВЛІ. ЧАСТИНИ БУДИНКУ. ОТОЧЕННЯ БУДІВЛІ. ОТОЧЕННЯ БУДИНКУ. ОГОРОЖА	383
2.5.6.4.3.	ОБЛАДНАННЯ БУДИНКУ – МЕБЛІ. ПОСУД. ПОСТІЛЬ. СКАТЕРТИНИ. РУШНИКИ	385
2.5.6.4.4.	ОБІГРІВ	7
2.5.6.4.5.	ОСВІТЛЕННЯ	16
2.5.6.4.6.	РОБОТИ В БУДИНКУ. РОБОТИ В БУДІВЛІ. РОБОТИ БІЛЯ БУДИНКУ. РОБОТИ БІЛЯ БУДІВЛІ. ДОМАШНІ РОБОТИ	76
2.5.6.4.6.1.	БРАК ПОРЯДКУ. БРУД. ЧИСТОТА	67
2.5.7.	ВТОМА. ВІДПОЧИНОК. ВІДНОВЛЕННЯ	84
2.5.7.1.	СВЯТА. УРОЧИСТОСТІ. БЕНКЕТИ. ТРАДИЦІЇ. ОБРЯДИ	238
2.5.7.1.1.	МІСЦЯ БЕНКЕТУВАННЯ. МІСЦЯ ВІДПОЧИНКУ. ОСОБИ, ЯКІ ОРГАНІЗУЮТЬ РОЗВАГИ. ОСОБИ, ЯКІ ОРГАНІЗУЮТЬ ВІДПОЧИНОК	27
2.5.7.2.	ЗАБАВИ. ІГРИ. РОЗВАГИ. ЖАРТИ. АЗАРТ	105
2.5.7.3.	ФІЗИЧНІ ЗАНЯТТЯ. БОРОТЬБА	2
2.5.7.3.1.	ГІМНАСТИКА	1
2.5.7.3.2.	БІГ	4
2.5.7.3.3.	СТРІЛЬБА	32
2.5.7.3.4.	БОРОТЬБА. ЗМАГАННЯ	5
2.5.7.3.5.	БОКС	1
2.5.7.3.6.	БІЙ З ВИКОРИСТАННЯМ ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ	18
2.5.7.3.7.	ПЛАВАННЯ	1
2.5.7.3.8.	КІННА ЇЗДА	63
2.6.	ОРГАНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА	0
2.6.1.	ДЕРЖАВА. КРАЇНА. ВІТЧИЗНА. НАРОД. МІСТО. СЕЛО. МЕШКАНЦІ	334
2.6.2.	УПРАВЛІННЯ КРАЇНОЮ, ЯКОЮСЬ ТЕРИТОРІЄЮ. КЕРІВНИЦТВО. СЛУЖБОВЦІ	597
2.6.3.	СУСПІЛЬНІ ГРУПИ	114
2.6.3.1.	КОРОЛЬ. МОЖНОВЛАДЦІ. ЛИЦАРСТВО. ШЛЯХТА. ФЕОДАЛИ. ДОСТОЙНИКИ	240
2.6.3.1.1.	ГЕРБИ	78
2.6.3.2.	ВЛОДИКИ (ДРІБНЕ ЛИЦАРСТВО)	8
2.6.3.3.	СІЛЬСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ	237
2.6.3.4.	МІСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ	28
2.6.3.5.	СВИТА. ДВОРЯНИ. СЛУЖБА. СЛУЖБОВІ ЛЮДИ	178
2.6.4.	ДАНИНИ. ПОДАТКИ. ОПЛАТИ. ОРЕНДНА ПЛАТА. ДЕСЯТИНИ. ПОЖЕРТВИ. ПОВИННОСТІ. ПАНЩИНА. ІНШІ СТЯГНЕННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ	659
2.6.5.	УТРИМАННЯ ПОРЯДКУ. УТРИМАННЯ БЕЗПЕКИ	62
2.6.6.	ПІДВЕДЕННЯ ВОДИ. КОРИСТУВАННЯ ВОДОЮ	52
2.6.7.	ПОЖЕЖА	13
2.6.9.	ТРАНСПОРТ. КОМУНІКАЦІЯ	17
2.6.9.1.	ТРАНСПОРТ. НАЗЕМНА ТРАСА. ВОДНА ТРАСА	75

2.6.9.1.1.	ОСОБИ, ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ НАЗЕМНИМ ТРАНСПОРТОМ. ОСОБИ, ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ ВОДНИМ ТРАНСПОРТОМ	25
2.6.9.1.2.	НАЗЕМНІ ШЛЯХИ. ЗАСОБИ НАЗЕМНОГО ТРАНСПОРТУ. ТРАНСПОРТ ЗА ДОПОМОГОЮ ТВАРИН	281
2.6.9.1.3.	ВОДНІ ШЛЯХИ. ЗАСОБИ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ. КОНСТРУКЦІЇ (ДАМБИ, МОСТИ). ПОРТИ. МОРСЬКІ КАТАСТРОФИ	169
2.6.9.1.4.	ПЛАТА ЗА ПЕРЕВЕЗЕННЯ. ПЛАТА ЗА ПРОЇЗД	33
2.6.9.2.	ПЕРЕМІЩЕННЯ	915
2.6.9.3.	ІНШІ КРАЇНИ. КОНТАКТИ З ІНШИМИ КРАЇНАМИ. МЕШКАНЦІ ІНШИХ КРАЇН	206
2.6.9.4.	МОВНА КОМУНІКАЦІЯ.	437
2.6.9.4.1.	ПЕРЕДАВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ. ПОШТА	49
2.6.10.	СУДОВА СИСТЕМА. ВИРІШЕННЯ СПОРІВ. РОЗВ'ЯЗАННЯ СПОРІВ	11
2.6.10.1.	ЗБІР ПОЛОЖЕНЬ ЗАКОНУ	211
2.6.10.1.1.	ПРАВО. ПІДЛЯГАННЯ ПРАВУ. ПОВНОВАЖЕННЯ ДО ЧОГОСЬ. ПРИВІЛЕЙ. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЧОГОСЬ. ГАРАНТІЇ	540
2.6.10.2.	ВИДИ СУДІВ. СУДДІ ТА ІНШІ ОСОБИ, ЩО ПРАЦЮЮТЬ У СУДІВНИЦТВІ. ЧАС ЗАСІДАНЬ. МІСЦЯ ЗАСІДАНЬ	284
2.6.10.3.	ЗЛОЧИН	656
2.6.10.4.	СУДОВІ СПРАВИ	5
2.6.10.4.1.	ОСКАРЖЕННЯ. ЗВИНУВАЧЕННЯ. СКАРГИ	339
2.6.10.4.2.	СУДОВИЙ РОЗГЛЯД. ЗВИНУВАЧЕНИЙ. ПРИВІД	1842
2.6.10.4.3.	РІЗНОМАНІТНІ МАЙНОВІ СПРАВИ	947
2.6.10.5.	СУДОВІ, УРЯДОВІ та інші ДОКУМЕНТИ. МІСЦЯ СКЛАДАННЯ ДОКУМЕНТІВ	259
2.6.10.6.	ПОКАРАННЯ (судові). ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ. ПРЕДМЕТИ, ЩО СЛУЖАТЬ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ	466
2.6.10.7.	МЕДІАЦІЯ	4
2.6.10.7.1.	МЕДІАЦІЯ – ІНСТИТУЦІЯ ПРАВА	2
2.6.10.7.2.	МЕДІАТОР	22
2.6.10.7.3.	ПОСЕРЕДНИЦТВО	69
2.6.10.7.4.	МЕДІАЦІЯ – ОПЛАТИ. ПОКАРАННЯ	4
2.6.10.8.	КОМПЕНСАЦІЯ. ВІДШКОДУВАННЯ. ДОТРИМАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	113
2.6.10.9.	СУДОВІ ОПЛАТИ	62
2.6.11.	ШКІЛЬНИЦТВО. ЗДОБУВАННЯ ЗНАТЬ. ЗДОБУВАННЯ УМІНЬ. ПОШИРЕННЯ ІДЕЙ. ЗАПОЗИЧЕННЯ ІДЕЙ	147
2.6.12.	ЗАКОРДОННА ПОЛІТИКА	1
2.6.13.	ВІЙСЬКО	6
2.6.13.1.	ЛИЦАРІ. СОЛДАТИ. ВОЯКИ. ІСРАРХІЯ. ВІДДІЛИ	133
2.6.13.2.	ФОРТЕЦІ. ОБОРОННІ ЗАМКИ. ОБОРОННІ ПРИСТРОЇ. ФОРТИФІКАЦІЇ. ОЗБРОЄННЯ. СПОРЯДЖЕННЯ. ОБОРОННЕ ВБРАННЯ. КОНІ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У БОЮ	395
2.6.13.3.	ВІЙСЬКОВІ НАВЧАННЯ. ВІЙСЬКОВІ МАНЕВРИ. ВІЙСЬКОВЕ ЖИТТЯ	5

2.6.13.4.	ПРАПОРИ. ОЗНАКИ. ГАСЛА	7
2.6.13.5.	ПОСТАЧАННЯ	1
2.6.13.6.	ПЛАТНЯ	2
2.6.14.	ВІЙНА. БИТВА	227
2.6.14.1.	ПЕРЕМОГА ПІД ЧАС ВІЙНИ, БИТВИ. ПОРАЗКА ПІД ЧАС ВІЙНИ, БИТВИ	48
2.6.14.2.	ПЕРЕМИР'Я. МИР	11
3.	ЛЮДИНА ТА ВСЕСВІТ І СВІТ	7
3.1.	ІСНУВАННЯ	564
3.2.	ПРИЙНЯТТЯ. НЕПРИЙНЯТТЯ. ЗАПЕРЕЧЕННЯ	299
3.3.	ОЗНАКИ І ЯВИЩА, СПРИЙНЯТІ ЧЕРЕЗ ВІДЧУТТЯ	14
3.3.1.	ОЗНАКИ І ЯВИЩА, СПРИЙНЯТІ ПОГЛЯДОМ	467
3.3.1.1.	КОЛЬОРИ	275
3.3.2.	ОЗНАКИ І ЯВИЩА, СПРИЙНЯТІ СЛУХОМ	371
3.3.3.	ОЗНАКИ І ЯВИЩА, СПРИЙНЯТІ НЮХОМ	60
3.3.4.	ОЗНАКИ І ЯВИЩА, СПРИЙНЯТІ СМАКОМ	72
3.3.5.	ОЗНАКИ І ЯВИЩА, СПРИЙНЯТІ ДОТИКОМ	67
3.3.6.	ОЗНАКИ І ЯВИЩА, СПРИЙНЯТІ ЧЕРЕЗ ТЕРМІЧНІ ВІДЧУТТЯ	82
3.3.7.	ОЗНАКИ І ЯВИЩА, СПРИЙНЯТІ ЧЕРЕЗ ВІДЧУТТЯ РІВНОВАГИ	5
3.4.	ПРИРОДА ТА ЖИТТЯ ЛЮДИНИ	4
3.4.1.	ВОГОНЬ	251
3.4.2.	СВІТЛО. ТЕМНОТА	112

Корисність інформаційних технологій у роботі лексикографа

Демонстрація в електронній формі величезного масиву інформації на тему середньовічної мови посередництвом редагування словника он-лайн на підставі друкованого словника не була легким завданням, але, як показує приклад ПССМ (SPJP), можливим для виконання. Основним викликом була розробка такої комп'ютерної програми, яка охопила б різноманітність змісту, попередньо створеного для друку. Наступним завданням, дещо технічним, – але таким, що вимагає великих зусиль, – було введення цього величезного матеріалу до пам'яті комп'ютера.

Як показує приклад представленої тут праці, застосування передових інформаційних технологій є істотною допомогою для лексикографа й напевно приведе до великих змін у способі розробки й презентації словників. Комп'ютерна програма допомагає впорядковувати матеріал як за алфавітним принципом, так і змістовим, уможливує показ слова чи словосполучення в ширшій перспективі, тому що за допомогою системи виносів і закладок може показати багатомірність зв'язків, у які входить обрана лексема. Середньовічна лексика була представлена в ПССМ (SPJS) також і в традиційний спосіб, у алфавітному порядку.

Актуальні праці, виконувані в Інституті польської мови ПАН, у царині історичної семантики з ономасіологічним підходом

У нинішній час (2017) колектив, до складу якого входять: Б. Серадзка-Базюр, Й. Дуска, Д. Міка (B. Sieradzka-Baziur, J. Duska, D. Mika) з Інституту польської мови ПАН, аналізує під семантичним кутом зору лексику, зібрану в "Поняттевому словнику старопольської мови", пишучи на цю тему статті, виголошуючи реферати і верифікуючи семантичну структуру ПССМ (SPJS), яка (2017 р.) не відкрита для електронного доступу на сторінці словника. Верифікації передую вивчення наукових розробок, що відносяться до аналізованого поняття, у результаті чого іноді проводиться корекція підпорядкувань семантичних одиниць до поняттєвих категорій, а також поділ і деталізація деяких занадто широких категорій. Таким чином, семантична структура старопольської лексики систематично модифікується і вдосконалюється.

Висновки. "Електронний Поняттєвий словник старопольської мови" уможливує генерування даних, які дозволяють дослідникам опрацювання середньовічного словникового складу. Лексика найстарішої доби розвитку польської мови (до кінця XV століття) була багата, – зважаючи особливо на той факт, що до наших часів збереглася не дуже велика кількість писемних джерел. Поняттєва сфера середньовічної лексики широка, окреслені категорії показують функціонування людини в цей історичний період.

Умовні скорочення

Стпс – SSst: Słownik staropolski, red. S. Urbańczyk, t. 1-11, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław–Warszawa–Kraków, 1953 – 2002.

ПССМ – SPJS : Słownik pojęciowy języka staropolskiego, (online : <http://spjs.ijp-pan.krakow.pl>, dostęp : 31.07.2017).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Biblioteka zabytków polskiego piśmiennictwa średniowiecznego. – IJP PAN, kierownik projektu W. Twardzik, płyta DVD, Instytut Języka Polskiego PAN. – Kraków, 2006.
2. Deptuchowa E. Słownik staropolski. Suplement cz. 1 (verba absentia) / E. Deptuchowa. – IJP PAN, Kraków, 2014.
3. Dornseiff F. Der deutsche Wortschatz nach Sachgruppen / F. Dornseiff. – Walter de Gruyter & Co., Berlin, 1970.
4. Eder M. Indeksy do Słownika staropolskiego – alfabetyczny, a tergo, verba absentia, verba expurgata / M. Eder, W. Twardzik. – Instytut Języka Polskiego PAN, Wydawnictwo "Lexis", Kraków, 2007.
5. Hallig R. Wartburg W. von 1952 : Begriffssystem als Grundlage für die Lexikographie / R. Hallig // Versuch eines Ordnungsschemas, Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin. – Berlin.
6. Indeksy do "Opisu źródeł Słownika staropolskiego" / opr. M. Frodyma. – Instytut Języka Polskiego PAN, Wydawnictwo Lexis, Kraków, 2011.
7. Korpus tekstów staropolskich do roku 1500 (Online : <https://www.ijp-pan.krakow.pl>, dostęp:31.07.2017).
8. Markowski A. Leksyka wspólna różnym odmianom polszczyzny / A. Markowski // Uniwersytet Warszawski. – Wydział Polonistyki, Warszawa, 1990.
9. Michałowska T. Średniowiecze / T. Michałowska. – Wydawnictwo Naukowe PWN. – Warszawa, 2003.
10. Michałowska T. Literatura polskiego średniowiecza / T. Michałowska. – Leksykon, Wydawnictwo Naukowe PWN. – Warszawa, 2011.
11. Opis źródeł Słownika staropolskiego / red. W. Twardzik we współpracy z E. Deptuchową i L. Szelachowską-Winiarową. – Wydawnictwo Lexis. – Kraków, 2005.
12. Roget P. M. Roget's Thesaurus of English Words and Phrases / ed. G. Davidson, Penguin Books Ltd. – London, (1952) 2012.
13. Sieradzka-Baziur B. Najstarsze polskie słownictwo należące do rodziny wyrazowej "ród" // J. Bujak-Lechowicz (red.). – Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, Piotrków Trybunalski, 2010. – S. 59–72.
14. Sieradzka-Baziur B. Projektowany Słownik pojęciowy języka staropolskiego i jego przydatność w badaniach naukowych oraz w procesie dydaktycznym / B. Sieradzka-Baziur // Obrusznik-Partyka M., Pacan-Bonarek L. (red.): Nie tylko o dydaktyce... Księga pamiątkowa ofiarowana pani profesor Annie Grochulskiej, Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, Piotrków Trybunalski, 2011. – S. 341–350.
15. Sieradzka-Baziur B. O projekcie Słownika pojęciowego języka staropolskiego w kontekście prac dotyczących najdawniejszego słownictwa. – "Język Polski" XCII, 2012. – S. 81–91.
16. Sieradzka-Baziur B. Komunikowanie i wyrażanie emocji w tekstach średniowiecznych na podstawie Słownika pojęciowego języka staropolskiego, Poznańskie Studia Słowistyczne, 9 / B. Sieradzka-Baziur. – 2015. – S. 368–379.
17. Sieradzka-Baziur B. Mediacja w średniowieczu a współcześnie w świetle faktów językowych, Horyzonty Wychowania / B. Sieradzka-Baziur. – Vol. 15. – No. 36, 2016. – S. 109–125.
18. Sieradzka-Baziur B. Leksyka średniowieczna w Słowniku pojęciowym języka staropolskiego / B. Sieradzka-Baziur, K. Kajtoch, D. Mika // W kręgu dawnej polszczyzny II [red. M. Mączyński, E. Horyń, E. Zmuda]. – Wydawnictwo WAM, Kraków, 2016. – S. 287–300.
19. Sieradzka-Baziur B. Słownik pojęciowy języka staropolskiego-charakterystyka / B. Sieradzka-Baziur, K. Kajtoch, D. Mika, J. Duska. – Język Polski, XCVI, 3, 2016. – S. 68–79.
20. Sieradzka-Baziur B. Pojęcie język w dwóch słownikach inspirowanych kategoryzacją semantyczną Rudolfa Halliga i Walthera von Wartburga (Porównawczy słownik trzech wsi małopolskich i Słownik pojęciowy języka staropolskiego) / B. Sieradzka-Baziur, K. Kajtoch, // Dawne z nowym łącząc ... In memoriam Mariani Kucala, Towarzystwo Naukowe KUL, Katolicki Uniwersytet Lubelski, 2016. – S. 101–118.
21. Słownik pojęciowy języka staropolskiego (online : <http://spjs.ijp-pan.krakow.pl>, dostęp : 31.07.2017)
22. Słownik staropolski / red. S. Urbańczyk. – T. 1-11. – Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław–Warszawa–Kraków, 1953–2002.
23. Zawiliński R. Dobór wyrazów bliskoznacznych i jednoznacznych do praktycznego użytku, skł. główny w księgarni Gebethnera i Wolffa / R. Zawiliński. – Warszawa, 1926.

Серадзкая-Базюр Б. Семантическая структура "Понятийного словаря старопольского языка онлайн" (Słownika pojęciowego języka staropolskiego on-line).

Статья показывает методологию составления электронного "Понятийного словаря старопольского языка" (Słownika pojęciowego języka staropolskiego), который был разработан в Институте польского языка ПАН в Кракове на основании алфавитного печатного "Старопольского словаря" и "Дополнения" (Słownika staropolskiego i Suplementu) ч. I. "Понятийный словарь старопольского языка" охватывает всю известную до сих пор самую старую польскую средневековую лексику – от начал польского языка до конца XV века. Целью создателей ПССЯ (SPJS) было подчинение лексических единиц к отдельным понятийным категориям. Представленная в статье семантическая структура ПССЯ (SPJS) опирается

на иерархическую систему, созданную Р. Халлигом и В. фон Вартбургом (R. Hallig и W. von Wartburg), которая была значительно модифицирована. В ПССЯ (SPJS) подана также грамматическая и структурная классификация средневековых слов. Словарь содержит 22 735 словарных статей, а в их пределах – 54 038 лексических единиц. Каждое значение и функцию иллюстрирует один пример, поданный в транслитерации и транскрипции.

Ключевые слова: лексикография, старопольская лексика, исторический словарь, понятийный словарь, электронный словарь, семантика, семантическая структура.

Sieradzka-Baziur B. *The Semantic Structure of the Electronic Concept Dictionary of Old Polish Language (Słownika pojęciowego języka staropolskiego on-line).*

As the title implies the article reveals the methodology of compiling the electronic concept dictionary of Old Polish language (Słownika pojęciowego języka staropolskiego) that was elaborated in the Institute of the Polish Language at the Polish Academy of Sciences (IJP PAN) which was established in Krakow on the basis of the alphabetical printed dictionary of Old Polish language and Addition (Słownika staropolskiego i Suplementu) of part I.

It is reported that the concept dictionary of Old Polish language covers all Polish medieval vocabulary from the beginning of Polish language to the end the XV century. The aim of creators of this dictionary of Old Polish language was a submission of lexical items to separate conceptual.

The semantic structure of SPJS which was presented in the article is based on the hierarchical system, created by R. Hallig and W. von Wartburg and was considerably modified. Grammatical and structural classification of medieval words is given in SPJS.

This dictionary contains 22 735 vocabulary entries and 54 038 lexical units. Every value and function is illustrated by one example given in a transliteration and transcription of translation.

Key words: *lexicography, Old Polish language, historical dictionary, conceptual dictionary, electronic dictionary, semantics, semantic structure.*